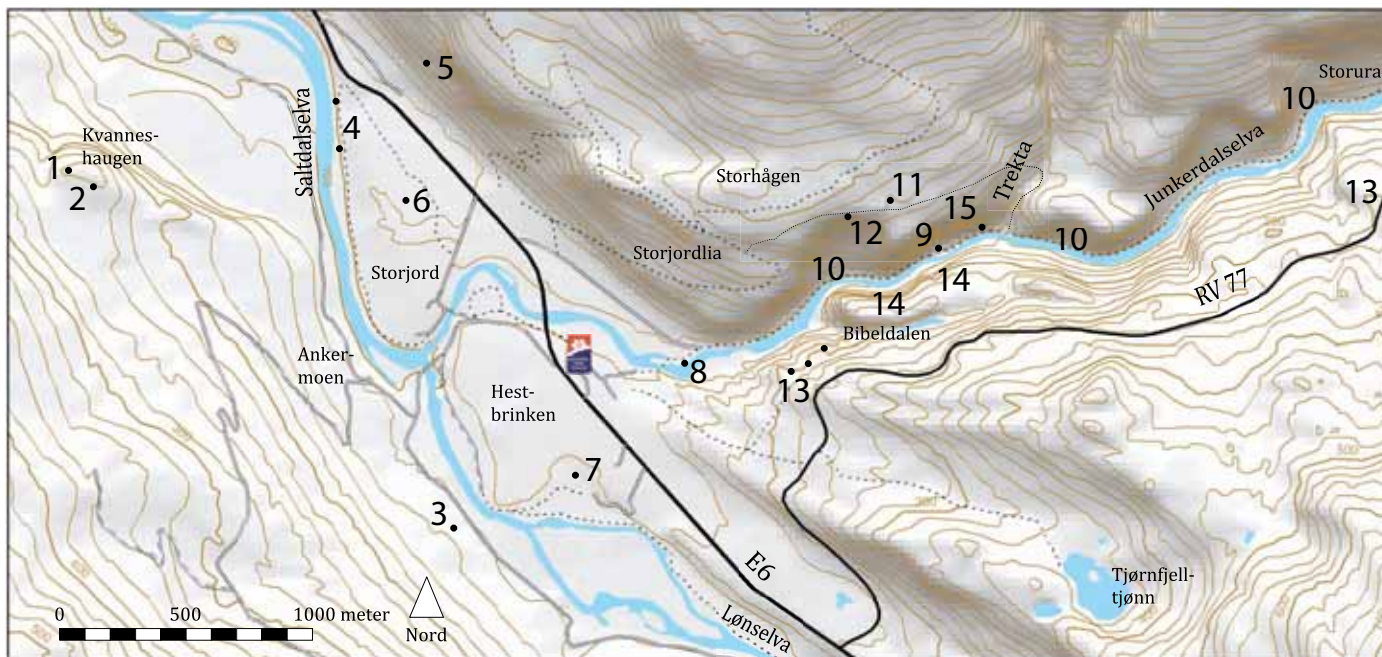

STORJORDS GEOLOGI

HER FINNER DU...

- 1 Små breskuringsformer
- 2 Stor breskuringsform
- 3 Futhellaren (flyttblokk)
- 4 Utglidninger i elveskråning
- 5 Jordskred i 2002
- 6 Dødisgrop (10 meter dyp)
- 7 Grustak
- 8 Aktive elveprosesser
- 9 Kalkutfellinger under steinblokker
- 10 Junkerdalsura
- 11 Dolin (sammenrast grotte)
- 12 Rund flyttblokk
- 13 Jettegyrte
- 14 Steinsprangvifte
- 15 Jordskred i mai 2010

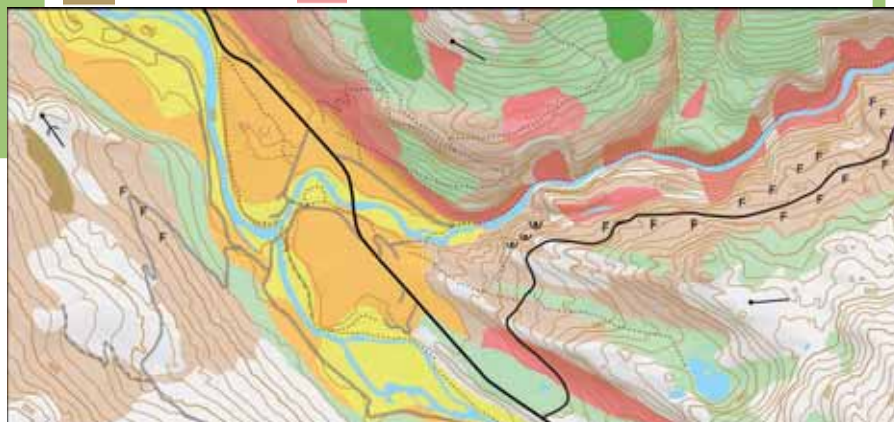
NB: Noen fenomener forekommer flere steder på kartet.

SPENNENDE GEOLOGI

Ta hele familien med på en geologisk vandring på Storjord i Saltdal.

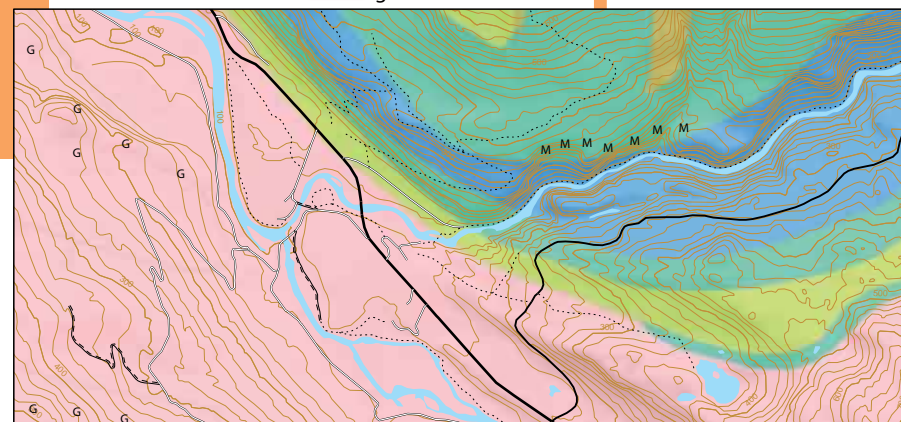
LØSMASSER

Tykk morene	Breelvasetning	Issekuringsstriper (isbevegelse mot punktet)
Tynn morene	Elve- og bekkeavsetning	Sigdbrudd
Bart fjell	Forvittringsmateriale	Dødisgrop
Tynn torv på fjell	Tykt skredmateriale	Jettegyrte
Torv og myr	Tynt skredmateriale	F Forvittringsmateriale

BERGGRUNN

M Marmorforekomst	Glimmergneis, glimmerskifer og metasandstein
G Foliert granittforekomst	Fyllitt, glimmerskifer
Amfibolitt	Marmor
Glimmerskifer	Diorittisk til granittisk gneis

Besøk gjerne Nordland nasjonalparksenter for mer informasjon og aktiviteter, blant annet en morsom og lærerik animasjonsfilm om den dramatiske dannelsen av Hestbrinken i slutten av siste istid.

Dolin

Her kan vi se en liten bekk som faller ned i et 10 x 15 m stort hull i bakken. Bekken renner ned under en del av fjelldelen og forsvinner. En slik grop kalles en **dolin** og dannes ved at en hule i marmorfjellet raser sammen.

Hulen ble dannet av vann som langsomt løste opp kalken i marmoren. Bekken renner fortsatt under bakken, og vi vet ikke hvor store hulrom som finnes i fjellet på nordsiden av Junkerdalsura.

Junkerdalsura

Store deler av **Junkerdalsura** er på nordsiden fylt opp med rasmateriale (ur) som har løst fra de bratte fjellskrentene. Det er sterkt skråstilte lag av marmor og skifer i fjellet som lett forvirrer og danner store mengder med grus, stein og blokker. Ved Storura eroderer elva i løsmassene og fører til at de aldri er helt stabile. Vær forsiktig når du går her!

Vær oppmerksom på at det kan gå **steinras** i Junkerdalsura, særlig i perioder med mye nedbør på våren og høsten.

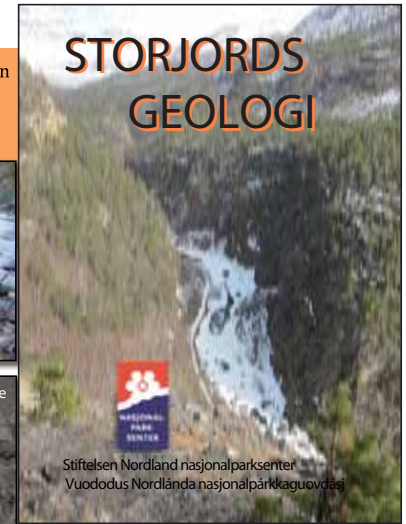
Nedrast stein

Jettegryte

Over Muggbærneset finnes mange **jettegryter** og deler av jettegryter. Vi finner også en halv jettegryte ved Junkerdalsveien. I bunnen ligger ofte rundet stein og grus. Jettegryter er dannet av

STORJORDS GEOLOGI

Stiftelsen Nordland nasjonalparksenter
Vuododus Nordlánda nasjonalpárkaguovdás

rennende smeltevann fra innlandsisen som sammen med stein og grus har gravet seg ned i fjellet under fosser som stupte ned gjennom hull i breen. Jettegrytene på Storjord er istykkerbrutte og forvitrede, og kan være meget gamle.

Oppe på kanten av Junkerdalsura ligger en **rund flyttblokk** av en granittisk bergart. Da fjellet her består av marmor og glimmerskifer vet vi at blokken kommer fra et annet sted, og det eneste

som kan ha flyttet den opp hit er en isbre. Blokkens form forteller at den tidligere har rullet langt nedover en elv, slik at alle skarpe kanter er slitt bort. En gang i fremtiden skal den kanskje flyttes

videre av en stor isbre eller et skred.

Rund flyttblokk

På undersiden av minst tre store steinblokker langs stien gjennom ura kan vi se uregelmessige grå-hvite **kalkutfelling**er (*speleotemer*) som henger 1-2 cm ned fra steinblokken. Disse er dannet ved at vannopløst kalk fra marmoren i ura har blitt avsatt

der vannet drypper ned fra blokkene. Om noen tusen år kan lange dryppsteiner (*stalaktitter*) ha dannet seg her.

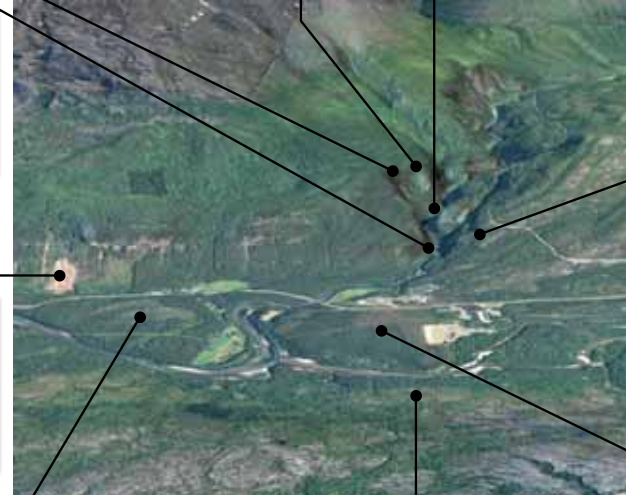
Kalkutfelling

I en periode med snøsmelting og regn i januar 2002 gikk et 112 m bredt og 100 m langt **jordskred** i den bratte dalsiden over Storjord. En liten utglidning i forvitret fjell i toppen av skred-såret utløste skredet som dro

med seg nesten alle løsmassene fra dalsiden. Dette danner i dag en voll i bunnen av skråningen.

Jordskred i 2002

Futhellaren

Futhellaren består av noen store blokker som har blitt brukket løs fra fjellsiden lengre sør i Saltdal og blitt fraktet hit av den siste isbreen som gikk nordover i dalen. De ble liggende oppå hverandre slik at de danner et overdekket rom. I gamle dager sa man at Futen (skatteinnkreveren) overnattet her på sine turer i området.

Hestbrinken er en jevn flate på ca 1 kvadratkilometer vest for Nasjonalparksenteret. Flaten er skarpt avgrenset av opptil 20 m høye erosjons-skråninger der Lønselva og Junkerdalselva har gravd seg ned i løsmassene.

I sørenden av flaten ligger et grustak der man kan se 2-3 tykke lag av usortert sand, stein og blokkmasser som heller lett mot vest. Det meste av massene er rundet og består av ulike bergarter. Det er **farlig** å bevege seg ned i grustaket.

Oppe på flaten kan man se fire lange forsengkninger som blir grunnere og møtes mot Junkerdals-munningen i øst. På flaten ligger over 1000 store kantede steiner og blokker i et mønster som tyder på at også

disse kom fra Junkerdal. Hestbrinken ble dannet i slutten av siste istid. Da var den trange nedre delen av Junkerdal trolig fylt av is. Dette har demt opp smeltevann inne i Junkerdal som har blitt tappet i flere perioder. De første tappingene har spylt store mengder grus og stein utover dalbunnen. Den siste har ført med seg kantede steiner og blokker, som trolig er rester av et stort fjellskred som har gått inne i Junkerdalsura.

Grustaket i Hestbrinken

Geolog i arbeid i grustaket på Hestbrinken

Ved turstien på Storjord ligger en 10 m dyp **dødisgrop** på ca 75 x 100 m. Den ble sannsynligvis dannet ved at store isklumper fra breen i Junkerdalen ble spylt ut i Saltdalen sammen med sand, grus og stein. Isen ble delvis begravd i dette materialet, og når isklumpen langsomt smeltet etterlot den seg en grop i bakken. Navnet kommer av at den begravde isklumpen var en "død" breis uten egen bevegelse.